

Nhà Thờ Đức Bà

CHỨNG NHÂN LỊCH SỬ GIỮA LÒNG THÀNH PHỐ

Trải qua gần 140 năm và qua 3 thế kỷ, Nhà thờ Đức Bà Sài Gòn, tên chính thức là Vương cung Thánh đường Chính tòa Đức Mẹ vẫn đẹp lộng lẫy, tráng lệ và uy nghiêm, được coi là một tuyệt tác của kiến trúc đô thị Sài Gòn. Đây là một công trình nhà thờ Công giáo nói riêng và tôn giáo nói chung đặc sắc, có quy mô thuộc loại lớn nhất ở Việt Nam. Cùng với một số công trình lân cận ở Quận 1 như Nhà Bưu Điện trung tâm, Nhà hát thành phố, Bệnh viện Nhi Đồng 2... nhà thờ Đức Bà là một công trình tiêu biểu tạo nên bộ mặt kiến trúc đô thị Sài Gòn - Thành phố Hồ Chí Minh.

Dấu ấn kiến trúc xưa

Nhà thờ Đức Bà là ngôi nhà thờ thứ hai được Pháp lập nên bên bờ kinh Lớn (hay kinh Charner) ngay từ những ngày đầu chiếm Sài Gòn. Khu vực này hiện nay là quảng trường Công xã Paris, trung tâm TP HCM. Ngôi nhà thờ đầu tiên được lập nên ở đường số 5 (nay là Ngõ Đức Kế Quận 1). Vì nhà thờ đầu tiên này quá nhỏ nên Pháp đã lập ngôi nhà thờ thứ hai là nhà thờ Đức Bà. Tọa lạc tại số 1 Quảng trường Công xã Paris, Quận 1. Nhà thờ Chính tòa còn được gọi là nhà thờ Đức Bà, được xây dưới thời Đức Giám mục Colombert, phụ trách giáo phận. Giám mục là người đặt viên đá đầu tiên (07/10/1877) và cũng là người cử hành lễ khánh thành (11/08/1880).

Nhà thờ được xây theo đồ án của kiến trúc sư Bourard, một chuyên gia về các công trình kiến trúc tôn giáo. Nhà thờ Chính tòa là một công trình kiến trúc theo phong cách Roman có chiều dài 91m, rộng 35,5m, vòm mái cao 21m, nếu tính cả hai chóp tháp chuông do kiến trúc sư Gardes thêm vào năm 1885, thì chiều cao này sẽ là 57,6m.

Trước Nhà thờ là một vườn hoa ngăn cách với sân Nhà thờ bằng một lối giao thông trên quảng trường. Trung tâm của công viên là bức tượng Đức Mẹ Hòa. Tượng do nhà điêu khắc G. Ciochetti thực hiện năm 1959. Tượng Đức Mẹ có thể đứng thẳng, tay cầm trái địa cầu, trên trái địa cầu có đỉnh cây thánh giá, đôi mắt Đức Mẹ đang chiếu nhìn lên bầu trời như đang nguyện cầu... Phía dưới bệ đá, người ta đã khoét một cái hốc chỗ giáp với chân tượng Đức Mẹ, trong đó có một chiếc hộp bằng bạc, chứa những lời kinh cầu nguyện cho hòa bình của Việt Nam và thế giới. Và từ đó Nhà thờ có tên là Nhà thờ Đức Bà.

Năm 1960, Tòa thánh Vatican thành lập hàng giáo phẩm Việt Nam với ba tòa Tổng Giám mục tại Hà Nội, Huế và Sài Gòn. Thánh đường này được mang tên Nhà thờ Chánh tòa Sài Gòn. Tới năm 1962, Nhà thờ Chánh tòa Sài Gòn được phong Vương Cung Thánh Đường (Basilica).

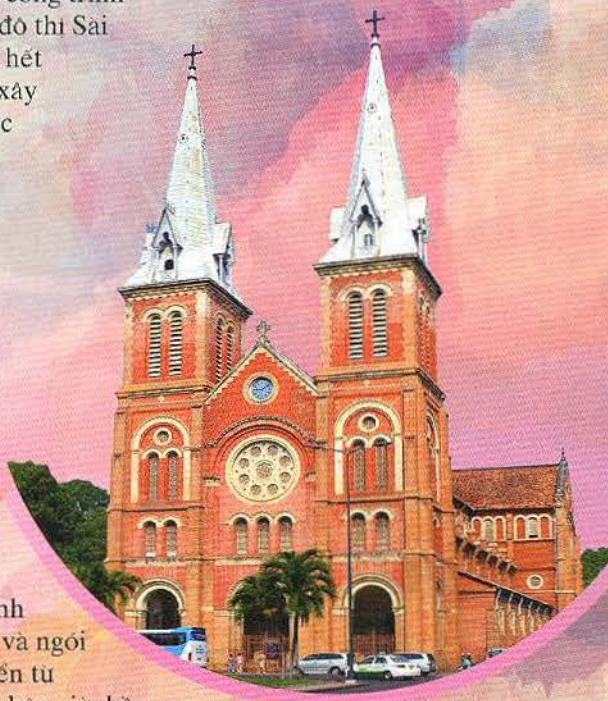
Cho tới nay, gần 140 năm, trải qua nhiều biến động chính trị, lịch sử, Nhà thờ Đức Bà vẫn là công trình kiến trúc tuyệt tác của đô thị Sài Gòn. Khi thi công, hầu hết những nguyên vật liệu xây dựng, trang trí đều được chuyển từ Pháp sang như gạch xây, ngói, sắt thép, xi măng, kính màu trang trí và các kết cấu, phụ kiện kim khí...

Một điểm đặc sắc nữa là bề mặt công trình được xây toàn bộ bằng gạch trần và đá xanh, không hề tô trát, với sự tính toán tỉ mỉ, chính xác cấu kiện, chuẩn mực tỷ lệ đến kinh ngạc. Những viên gạch và ngói lợp ban đầu được chuyển từ Marseille sang. Cho tới bây giờ, bề mặt công trình bằng gạch trần vẫn giữ nguyên màu gạch hồng tươi, không bị bám rêu mốc.

Nội thất thánh đường bao gồm chính diện (gian chính) ở giữa, và hai gian phụ hai bên, tiếp theo là dãy nhà nguyện. Không gian làm lễ và cầu nguyện này có thể chứa được 1200 người. Trên tường có 56 ô cửa kính màu có nội dung mô tả các nhân vật, sự kiện trong Kinh Thánh, nhưng cũng xen kẽ rất nhiều họa tiết và hình tượng phương Đông. Đáng tiếc các ô cửa kính nay còn nguyên vẹn rất ít. Phía trên cửa chính là gác đàn - nơi chứa cây đàn

organ ống, một trong những cây đàn cổ nhất Việt Nam. Đây là cây đàn được sản xuất thủ công hoàn toàn, phục vụ cho những nghi lễ của Nhà thờ. Nhưng hiện nay cây đàn đã bị hỏng hoàn toàn do bị mối ăn phần gỗ bàn phím điều khiển bằng tay.

Tháp chuông ban đầu của nhà thờ chỉ cao có 36,6m và không có mái.

Sau khi phân tháp chuông được cải tạo và xây thêm mái chóp (năm 1895); có chiều cao là 57,6m - là tháp chuông nhà thờ cao nhất Việt Nam. Hai tháp chuông chứa 6 quả chuông lớn (6 âm): Tháp bên phải chứa 4 quả, là các âm sol, si, rê, mi; tháp bên trái chứa 2 quả, là các âm la, đô. Bộ chuông này được chế tạo ở Pháp và có những họa tiết rất tinh xảo. Chỉ vào đêm Giáng sinh, tất cả 6 quả chuông mới cùng vang lên, tiếng chuông ngân xa tới 10km...

Ở mặt trước công trình, giữa hai tháp chuông, dưới đỉnh mái có một đồng hồ. Nhìn trên mặt đứng công

trình, mặt của chiếc đồng hồ này nhu một ô cửa sổ, nhưng bên trong nó là một bộ máy khá đồ sộ, nặng tới hơn 1 tấn. Chiếc đồng hồ này được sản xuất tại Thụy Sĩ năm 1887, và dù cũ kỹ và thô sơ, nó vẫn hoạt động khá chính xác.

Điểm đến của những người yêu Sài Gòn

Nhà thờ Đức Bà xứng đáng là một tuyệt tác kiến trúc, là một công trình tiêu biểu góp phần tạo nên diện mạo đô thị Sài Gòn - Thành phố Hồ Chí Minh. Không chỉ những du khách ở xa đến, mà chính những người dân Sài Gòn hàng ngày đi qua vẫn trầm trồ thán phục trước vẻ đẹp trang lệ mà vẫn giản dị, uy nghiêm mà gần gũi. Trải qua bao năm thăng và biến động, công trình vẫn tồn tại giữa lòng Sài Gòn, như một dấu son đô thị. Cứ mỗi dịp đặt chân đến Tp. Hồ Chí Minh, du khách không thể bỏ qua cơ hội đến thăm ngôi thánh đường cổ xưa này. Còn với nhiều người dân thành phố, dạo quanh những con đường rợp bóng cây xanh nơi đây đã trở thành một thói quen vào mỗi cuối tuần.

Hiện nay, Nhà thờ Đức Bà đang được tiến hành trùng tu, dự kiến sẽ hoàn thành sau 2 năm.

✶ THÚY VĂN

